

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 6Ssk/166/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1022200955
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 01. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viola Takáčová
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2025:1022200955.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD., LL.M. a členov senátu JUDr. Michala Matulníka, PhD. a JUDr. Martina Tisa, v právnej veci žalobcu: C.. M. E., bytom: I. XX/XX, G., proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, 29. augusta 8-10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej číslo: 16651-3/2022-BA zo dňa 06. júla 2022, v konaní o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Správneho súdu v Banskej Bystrici č. k. ZA-16Sa/37/2022-99 zo dňa 21. septembra 2023, t a k t o

rozhodol:

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a.
Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

odôvodnenie:

I. Konanie pred správnym súdom

1. Správny súd v Banskej Bystrici (ďalej ako „správny súd“) rozsudkom č. k. ZA-16Sa/37/2022-99 zo dňa 21. septembra 2023 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“) postupom podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej aj „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovanej č. 16651-3/2022-BA zo dňa 06. júla 2022, ktorým žalovaná - Sociálna poisťovňa, ústredie postupom podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) zamietla v celom rozsahu odvolanie a potvrdila prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Martin z 08. marca 2022, č. 3482-2/2022-MT. Predmetným rozhodnutím prvostupňový správny orgán rozhodol tak, že zamietol žiadosť C.. M. E. o vrátenie poistného na nemocenské poistenie, poistenie na starobné poistenie, poistenie na invalidné poistenie, poistenie na poistenie v nezamestnanosti, poistné na úrazové poistenie, poistného na garančné poistenie a poistného do rezervného fondu solidarity (ďalej len „poistné“).

2. Správny súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu preskúmal v intenciách § 145 ods. 1, § 195 ods. 1 a ods. 2, § 196 ods. 1, 6 a ods. 7 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“), a postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej SSP dospel k záveru o nedôvodnosti podanej žaloby.

3. Uviedol, že z obsahu administratívneho spisu mal za preukázané, že Sociálna poisťovňa, pobočka Martin prijala dňa 14.02.2022 žiadosť žalobcu o vrátenie poistného za obdobie od 22.09.2003 do 31.12.2021 v sume 103.451,40 eur. Organizačná zložka Sociálnej poisťovne, pobočka Martin, do pôsobnosti ktorej patrí rozhodovať v prvom stupni o poistnom (§ 178 ods. 1 písm. a/ bod 8 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom od 01.01.2005) po obdržaní žiadosti obstarala potrebné podklady za účelom rozhodnutia o žiadosti žalobcu. Právna úprava - ustanovenie § 145 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. umožňuje vrátiť preplatok na poistnom len v prípade, pokiaľ bolo poistné zaplatené bez právneho dôvodu. Z registra poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia zistila, že u žalobcu eviduje zamestnania u jednotlivých zamestnávateľov, pričom za obdobie povinného poistenia v úhrne

mesačne žalobca neprekročil maximálny vymeriavací základ na platenie sociálneho poistenia, ani nezaplatil poistné na sociálne poistenie nad rámec zákona.

4. Správny súd v bode 24 rozhodnutia uviedol, že z podaní žalobcu je zrejmé, že ten spája povinnosť vrátiť vykonané odvody z dôvodu, že mu nie je vyplácaný starobný dôchodok, na aký má nárok. Predmetom súdneho prieskumu je posúdenie zákonnosti rozhodnutia žalovanej o žiadosti na vrátenie preplatku na poistnom. Správnemu súdu neprináleží v tomto konaní preskúmať zákonnosť rozhodnutí týkajúcich sa starobného dôchodku žalobcu. Podľa názoru správneho súdu otázka rozhodnutí o starobnom dôchodku nebola pre toto konanie relevantná, pretože pre toto konanie bolo významné len to, či boli vykonávané odvody poistného v správnej výške, teda, či Sociálna poisťovňa eviduje nejaké zaplatené poistné bez právneho dôvodu, ktoré by bolo potrebné žalobcovi vrátiť.

5. Uzavrel, že v predmetnej veci nebola preukázaná existencia poistného zaplateného bez právneho dôvodu, t.j. preplatok na poistnom, preto žiadosť žalobcu o jeho vrátenie bola nedôvodná. Správny súd žalobu podľa § 190 SSP zamietol.

II. Kasačná sťažnosť žalobcu, stanovisko účastníkov

6. Proti tomuto rozsudku podal žalobca (sťažovateľ) v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

7. Namietal, že nesprávnym procesným postupom správneho súdu (bez verejného konania) bolo znemožnené, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 440 ods. 1 písm. f/ SSP).

8. Kasačnú sťažnosť odôvodnil v prvom rade tým, že zopakoval dôvody, pre ktoré podal správnu žalobu, o ktorej rozhodol správny súd bez nariadenia verejného konania v rozpore s čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru na ochranu základných ľudských práv a slobôd a v rozpore s čl. 38 ods. 2 zák. č. 23/1991 Zb. a tiež v rozpore s článkom 7 ods. 1 Ústavy SR.

9. Sťažovateľ uznal, že ust. § 137 ods. 1 umožňuje súdu prejednať jeho vec bez nariadenia pojednávania, čím však dochádza k porušeniu zásady verejnosti súdneho konania. Navrhol rozsudok správneho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na nové konanie a rozhodnutie.

10. V ďalších dôvodoch kasačnej sťažnosti poukázal na to, že podmienky na priznanie a vyplácanie starobného dôchodku splnil dňom 14.10.1999 a týmto dňom mu vznikol nárok na starobný dôchodok podľa § 132 ods. 1 písm. a) v tom čase účinného zákona č. 100/1988 Zb. O priznanie a vyplácanie starobného dôchodku požiadal žiadosťou z 03.10.2022. Starobný dôchodok mu tak bol priznaný podľa § 21 zák. č. 100/1988 Zb., starobný dôchodok ale bol od 22.09.2003 aj odňatý. Nakoľko ani na základe viac ako 50 podaných žiadostí Sociálna poisťovňa neobnovila vyplácanie starobného dôchodku, sú odvody žalobu už viac ako 20 rokov protiprávne zadržované.

11. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti, ktorá jej bola doručená na vedomie dňa 08.11.2023, písomne vyjadrila dňa 22.11.2023. Poukázala na totožné námietky sťažovateľa, ku ktorým sa už žalovaná vyjadrila. Navrhla kasačnú sťažnosť zamietnuť.

12. Vyjadrenie žalovanej bolo sťažovateľovi doručené na vedomie dňa 27.11.2023.

Právne posúdenie veci kasačným súdom

13. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ SSP) preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a dospel k záveru, že kasačnej sťažnosti nemožno priznať úspech.

14. Správny súdny poriadok upravuje právomoc a príslušnosť správneho súdu konajúceho a rozhodujúceho v správnom súdnictve a konanie a postup správneho súdu, účastníkov konania a ďalších osôb v správnom súdnictve (§ 1 SSP).

15. Podľa § 2 ods. 1 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

16. Podľa § 2 ods. 2 SSP, každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

17. Podľa § 6 ods. 1 SSP, správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

18. Podľa § 6 ods. 2 písm. c/ SSP, správne sudy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

19. Podľa § 199 ods. 1 písm. a/ SSP, sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne.

20. Predmetom kasačného konania v danej veci bol rozsudok správneho súdu, ktorým súd zamietol správnu žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej zo 06.07.2022, číslo 16651-3/2022-BA, ktorým bolo v celom rozsahu zamietnuté odvolanie a bolo potvrdené rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Martin vo veci zamietnutia žiadosti o vrátenie poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie, poistného na invalidné poistenie, poistného na poistenie v nezamestnanosti, poistného na úrazové poistenie, poistného na garančné poistenie a poistného do rezervného fondu solidarity.

21. Podľa § 145 zák. č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. mája 2022 Sociálna poisťovňa je povinná vrátiť poistné, ktoré bolo zaplatené bez právneho dôvodu, fyzickej osobe alebo právnickej osobe povinnej odvádzať poistné alebo jej právnenmu nástupcovi do 30 dní od

a) zistenia tejto skutočnosti Sociálnou poisťovňou alebo

b) doručenia písomnej žiadosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby povinnej odvádzať poistné alebo jej právneho nástupcu.

22. Najvyšší správny súd z obsahu spisov zistil, že správne konanie sa v danej veci začalo na základe žiadosti žalobcu o navrátenie preplatku na poistnom, ktoré ku dňu 31.12.2021 žalobca vyčíslil v sume 103 451 eur. Dôvodil tým, že z osobného účtu žiada vrátiť sumu 103 451 eur, ktorá mala byť od 22.09.2003 do 31.12.2021 vyplácaná mesačne vo forme starobného dôchodku. Správny orgán šetrením zistil, že poistné zaplatené žalobcom bez právneho dôvodu neexistuje. Žalobca bol evidovaný v registri poistencov a sporiteľov starobného dôchodkového sporenia. V odôvodnení rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pobočka Martin č. 3482-2/2022-MT zo dňa 08.03.2022 je uvedený presný podrobný rozpis období, v ktorých bol žalobca evidovaný ako zamestnanec - dohodár; tento rozpis žalobca nerozporoval. Rovnako nerozporoval konštatovanie, že: „ .. za obdobie povinného poistenia v úhrne mesačne neprekročil vymeriavací základ na platenie sociálneho poistenia, ani nezaplatil poistné na sociálne poistenie nad rámec zákona“. Sociálna poisťovňa po doručení žiadosti fyzickej alebo právnickej osoby o vrátenie poistného zaplateného bez právneho dôvodu preskúmava všetky skutočnosti, ktoré by zakladali dôvodné podozrenie, že skutočne došlo zo strany danej osoby k zaplateniu poistného bez právneho dôvodu. V danej veci nebol splnený predpoklad pre vrátenie poistného, lebo žalobca ako zamestnanec zo svojho príjmu u zamestnávateľov, ktorých prvostupňový orgán v odôvodnení rozhodnutia špecifikoval, nezaplatil viac, ako mu to zákon ukladal. Dôvod, ktorý spočíva v jeho niekoľko ročnej nespokojnosti s postupom pri rozhodovaní vo veci starobného dôchodku, nemožno zamieňať s konaním o vrátenie zaplateného poistného.

23. Podľa § 107 ods. 1 zák. č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok predseda senátu nariadi na prejednanie veci samej pojednávanie, ak

a) o to požiada aspoň jeden z účastníkov konania,

b) vykonáva dokazovanie,

c) to vyžaduje verejný záujem,

d) je to na prejednanie veci potrebné alebo

e) tak ustanovuje tento zákon.

V ostatných prípadoch rozhoduje správny súd bez pojednávania (ods. 2).

24. Žalobca sa správnu žalobou domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej, ktorým bolo zamietnuté odvolanie proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, pobočka Martin z 08.03.2022. V správnej žalobe nežiadal, aby bolo vo veci nariadené ústne pojednávanie. K vyjadreniu žalovanej z 19.10.2022 sa žalobca vyjadril dňa 07.12.2022. Rozhodnutie žalovanej žiadal zrušiť a vec jej vrátiť na nové konanie a rozhodnutie. O nariadenie ústneho pojednávania opäť nežiadal. Kasačný súd sa s tvrdením sťažovateľa, že správny súd porušil jeho právo na spravodlivý proces tým, že nenariadil na prejednanie veci pojednávanie, sa nestotožnil.

25. V správnej žalobe sa sťažovateľ najmä sústredil na rekapituláciu tvrdení o nezákonom postupe Sociálnej poisťovne o odňatí starobného dôchodku od 22.09.2023. Opakovane podrobne poukázal na podmienky nároku na starobný dôchodok, ktoré splnil dňom XX.XX.XXXX; k tomuto dňu dosiahol vek 55 rokov a podmienky splnil podľa § 132 ods. 1 písm. a) zák. č. 100/1988 Zb. v znení účinnom v rozhodnom čase. O priznanie starobného dôchodku požiadal Sociálnu poisťovňu dňa 03.10.2002; starobný dôchodok mu bol priznaný podľa § 21 zák. č. 100/1988 Zb. od 01.07.2002. Sociálna poisťovňa však rozhodnutím z 05.08.2003 rozhodla o odňatí starobného dôchodku od 22.9.2003 podľa § 173i zák. č. 100/1988 Zb. Neskôr mu bol starobný dôchodok priznaný podľa § 65 zák. č. 461/2003 Z. z.

od 14.07.2005. O zastavení vyplácania starobného dôchodku od 14.07.2005. Keďže ani GR ZVJS na základe právoplatných rozhodnutí NS SR nerozhodlo o priznaní starobného dôchodku, tak žiada vrátiť odvody, ktoré odvádza 41 rokov do fondu Sociálnej poisťovne.

26. Sťažovateľ nemôže spravodlivo požadovať od správneho súdu, aby sa ten obšírne zaoberal skutočnosťami, ktoré boli dôsledne zistené a právne kvalifikované v rozhodnutiach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaniach sp. zn.: 7So/125/2009, 9So/190/2011, 10So/70/2013.

27. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší správny súd nepovažoval kasačnú sťažnosť žalobcu za dôvodnú, a preto ju podľa § 461 SSP zamietol.

28. O náhrade trov kasačného konania rozhodol najvyšší správny súd tak, že žalobcovi, ktorý v tomto konaní úspech nemal, ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP) a žalovanému ich nepriznal, keďže nebola splnená podmienka výnimočnosti (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 168 veta druhá SSP).

29. Podľa § 90 ods. 1 SSP účastník konania má právo z dôvodov uvedených v § 87 uplatniť námietku zaujatosti.

30. Podľa § 90 ods. 2 SSP v námietke zaujatosti musí byť okrem všeobecných náležitostí podania uvedené, proti komu smeruje, dôvod, pre ktorý má byť sudca vylúčený, kedy sa účastník konania podávajúci námietku o dôvode vylúčenia dozvedel a dôkazy na preukázanie svojho tvrdenia, ktorých povaha to pripúšťa, okrem tých, ktoré nemôže bez svojej viny pripojiť. Na podanie, ktoré nespĺňa náležitosti námietky zaujatosti, správny súd neprihliada, v tomto prípade sa vec nadriadenému správne mu súdu nepredkladá. Ustanovenie § 58 ods. 1 sa nepoužije.

31. Návrhu sťažovateľa na vylúčenie sudcov, bez náležitostí podania špecifikovaných v ust. § 90 ods. 2 SSP, kasačný súd neprihliadol.

32. Toto rozhodnutie prijal najvyšší správny súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.